Poštnina plačana v gotovini.

Proletarci vseh dežel, združite se!

Mir med nami proletarci! Vojna kapitalizmu!

Naročnina:
mesečno . . . . 3 Din
četrtletno . . . . 9 »
polletno . . . . 15 »
letno . . . . . 30 »

Proletarski tisk je eno izmed naših orožij. Kdor podpira naš tisk, prispeva k zmagi proletariata. Ne zedinjenje v besedah, nego zedinjenje v resnici privede proletariat do njegove politične veljave in moči.

DELO

GLASILO DELAVCEV IN KMETOV.

Izhaja dvakrat na mesec
Posamezna številka 1·50 Din
Uredništvo in upravništvo: Ljubljana. — Začasno se naj pošiljajo vsi dopisi, rokopisi in naročila na naslov: **Habe Anton, Ljubljana, Kongresni trg št. 15.**
Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. — Reklamacije so poštnine proste.

V Vaših rokah, proletarci, je Vaša moč. — Združite to moč!

Leto I. **Ljubljana, dne 15. septembra 1926.** **Štev. 2.**

Kriza in boj v naši rudarski industriji.

Profitarstvo TPD in namen vlade, zvaliti vso krizo na ramena delavstva. — Moderni kralj Midas. — Strokovne naše organizacije in Delavska zbornica so ukrenile vse korake za zaščito rudarjev. — Socializacija rudnikov — edino trajno izdatno sredstvo.

Kot strela z neba je udarila dne 3. septembra t. l. vest, da je TPD zopet skrčila obratovanje svojih rudnikov. Povod za ta korak je dalo brzojavno obvestilo prometnega ministra, s katerim odklanja nadaljno nabavo premoga od družbe in drugih privatnih podjetnikov.

Trboveljska premogokop. družba je imela z državno železnico pogodbo za stalno dobavo premoga. Ta pogodba je potekla 15. aprila tl. Po preteku pogodbe pa ni hotelo ministrstvo za promet skleniti z družbo dolgotrajnejšega aranžmana, ampak samo do nadaljnega. Ker je bilo ministrstvo mnenja, da je premog družbe predrag, je sklenilo, da bo nabavljalo premog potom javne dražbe. Ker je ministrstvo tudi trdilo, da so že izčrpani vsi tozadevni krediti, je poslala zveza rudarskih podjetij v Beograd deputacijo s predlogom, da naj ostane v veljavi še do konca leta sedanja nabavna pogodba, podjetniki da pa bodo znižali ceno premogu približno za 30 odstotkov. Ministrstvo je akceptiralo ta predlog. Zakaj je sedaj brzojavno odpovedalo nadaljno dobavo, ni znano.

S to odpovedjo je najbolj prizadeta Trboveljska premog. družba, ker je dobavljala dnevno do 250 vagonov premoga v kosih. Ker odpade dosedanji največji odjemalec — čez polovico vsakodnevne produkcije — je ustavila družba v petek popoldne ob 15. uri obrat v Hrastniku, temu slede Kočevje, Rajhenburg in Laško. Obrat v Trbovljah in v Zagorju se bo pa zelo omejil, če se pogodba s prometnim ministrstvom ne obnovi, tako da bo ob delo do 4000 rudarjev. S to odpovedjo so prizadeti rudniki v Srbiji in Sloveniji, dočim imajo hrvatski podjetniki pogodbo, ki poteče šele koncem leta 1926.

Strokovna komisija, ki že dalj časa pripravlja obsežno akcijo

proti splošni socialni reakciji,

je takoj dala navodila svojim organizacijam, da se skličejo **protestni shodi** v rudarskih revirjih in drugih krajih. Delavska zbornica se je obrnila na vse kompetentne forume, da prepreči katastrofo za delavce.

Glavni krivec grozeče katastrofe je gotovo TPD, ki vzdržuje neznansko visoke premogovne cene, dočim stalno znižuje delavske plače. Toda, če hoče vlada res pobijati visoke cene premogu, je imela že dovolj prilik, da stori to na drug način. V ospredju vsega povojnega delavskega gibanja v Jugoslaviji so bili

boji in stavke rudarjev proti brezmejnemu izkoriščanju,

ki ga vrši TPD pri delavcih in konzumentih premoga. Ob priliki zadnjih redukcij je pozivalo delavstvo vlado, naj stopi na prste TPD in naj zavaruje delavstvo pred izstradanjem radi brezposelnosti. Toda vlada je

z žandarmerijo

zaščitila TPD, njene profite in milijone in je mirno gledala, kako meče TPD delavstvo na cesto.

S sedanjo hipno odpovedjo premoga vlada ni udarila TPD, temveč zopet delavstvo.

Cela javnost zahteva

znižanje cen premogu, znižanje profita židovskim kapitalistom, zaposlenje rudarjev in zboljšanje njihovih plač,

pri katerih morajo rudarji počasi crkavati. Pri tej nezaslišani krizi v revirjih TPD se človek nehote spomni na neko starogrško pravljico, ki pripoveduje o kralju Midi, ki je prosil bogove, naj se izpremeni v zlato vse, česar se bo dotaknil. Tudi jed! In vse se je izpremenilo v zlato. Midas je potem zaman prosil bogove, naj prekličejo njegovo uslišano prošnjo. Zaman! In tako je moral, obdan od samega blestečega zlata, umreti strašne smrti — lakote . . .

Ista se godi modernemu kapitalizmu. V velikih, bogatih kapitalističnih državah je postala **brezposelnost množic** trajen pojav. Anglija, Nemčija, Italija, Češka, Avstrija, Poljska, Danska — trpé že dolgo časa pod brezposelnostjo. In celo v Jugoslaviji, agrarni državi, trpi delavstvo še hujše radi brezposelnosti, ker naša država ne mara uvesti

državnega brezposelnega zavarovanja.

Vlada podpira podjetnike v njihovem izkoriščanju delavstva in z grožnjami o

redukciji železničarjev

ter s tem, da indirektno meče rudarje na cesto, žene bogata država delovne množice v lakoto. Zakaj?

Kakor pravljični kralj Midas, hoče izpremeniti kapitalist vse in **samo človeško kri v čisto zlato.** Ves napredek tehnike naj služi temu. In vse ogromne tehnične iznajdbe imajo vedno to posledico, da je potrebno **vedno manj živih delovnih sil.** Posledica kapitalističnega napredka je naraščajoča brezposelnost. Z moderno tehniko se v krajšem času producira več blaga in tu imamo nakopičene zaloge: premoga, avtomobilov, čevljev, oblek — in pri teh polnih zalogah primanjkuje ljudem premoga, hodijo bosi, raztrgani, lačni. Kajti nizke plače jemljejo večini možnost, da si nakupijo vse potrebno. O, moderni kralj Midas, vse se izpreminja v tvojih rokah v zlato! Ljudje pa umirajo od pomanjkanja . . .

Bivši nemški gospodarski minister Schmidt je nedavno izjavil, da bi danes zadoščal

7urni delovnik

v industriji, da bi ona krila vse potrebe. Kapitalizem pa podaljšuje 8urnik in vstvarja s tem brezposelnost in lakoto.

Naša zahteva v konkretnem slučaju je: omejitev profitarstva TPD, s tem da se znižajo cene premogu in zboljša delavske plače ter da se vse rudarje zaposli.

Delavstvo se mora boriti za te zahteve, v svesti si, da sta le dva izhoda:

ali odpor proti kapitalizmu, ali smrt od gladu!

Ali se bo delavski razred končno le strnil v eno celoto in obvaroval svoje življenje, ali bo pa razcepljen, kakor je danes predmet še nadaljnega in še hujšega izkoriščanja.

Delavstvo bo ubranilo svoje pravice le s popolnoma enotno, disciplinirano organizacijo. Le z močnimi strokovnimi organizacijami lahko omilimo delavsko bedo.

Toda v tem ne obstoji ves naš boj proti kapitalističnemu izkoriščanju. Vsakdo mora videti, da je za popolno odpravo bede potrebna

odprava sistema,

ki to bedo povzroča.

Mi se borimo za 8urnik in boljše plače. Toda ves ta naš boj se izliva v končno zahtevo: uvedba

socialnega gospodarstva.

Kapitalist ne proizvaja čevljev, ker želi, da bi bili vsi ljudje lepo obuti. Proizvaja jih zato, da se sam obogati z njimi. Načelo socialističnega gospodarstva pa je **ustvarjanje za ljudske potrebe.**

Stroj ni sovražnik delavstva. Stroj bo postal najboljši prijatelj človeštva, ko ne bo več last modernega kralja Mide, temveč bo služil delovnemu ljudstvu. Sovražnik delavstva je kapitalizem, ki svojega bogastva noče razdeliti med človeštvo, temveč ga izpreminja v zlato, mesto da dá ljudem hrane.

Zato se pa glasi naša končna zahteva:

socializacija rudnikov in vseh produkcijskih sredstev.

V tem znamenju so se vršili rudarski shodi v sredo 8. t. m. v **Trbovljah, Zagorju** in **Hrastniku,** v četrtek 9. t. m. v **Kočevju,** splošni delavski shodi pa v soboto 11. t. m. v **Guštanju,** v nedeljo 12. septembra v **Ljubljani, Mariboru, Celju** in na **Jesenicah.**

Vlada in TPD sta se pobotali. Trboveljska družba je pristala na 15odstotno znižanje cen premogu in v vseh rudnikih se je pričelo normalno obratovanje. Nevarnost velike katastrofe je minula, toda bliža se druga nevarnost in sicer: podaljšanje delovnega časa in znižanje rudarskih mezd.

Slovenski dnevniki prinašajo vest, da je vlada pristala na to, da **TPD lahko uravna na novo delovni čas.** Torej udar proti 8urnemu delovniku, revizija zakona o zaščiti delavcev, kratko: nov pohod reakcije proti socialnim pridobitvam delavskega razreda. Mi smo na vseh shodih, ki so se vršili v znamenju protesta proti najnovejšim krivicam, ki se delajo rudarjem, opozarjali na možnost, da bo TPD skušala vso težo te nove krize prevaliti na ramena rudarja in njegove družine. **Na ta način bo moral ono 15odstotno znižanje cen izravnati rudar, ki danes že umira od lakote, ne pa velekapitalistična družba, ki ima letno nad 100 milijonov dinarjev čistega dobička.**

To dejstvo je iznesla tudi rudarska delegacija, ki se je te dni pod vodstvom Delavske zbornice za Slovenijo mudila v Beogradu, pred člani vlade in zahtevala, da vlada ukrene vse v zaščito popolnoma obubožanega rudarja. Toda vse kaže na to, da bo račun tega spora moral plačati rudar.

Naloga vseh razrednih organizacij je, da nadaljujejo s protiakcijo in se pripravijo na borbo proti tej novi nakani. Celokupen proletariat Jugoslavije se mora odločno upreti poizkusu zvišati delovni čas in z **močno enotno** akcijo **preprečiti,** da bi TPD na ta način še povečala svoje ogromne profite na račun rudarskega proletariata.

V tem težkem času pozivljamo vse proletarske strokovne in politične organizacije, da se strnejo v enotno obrambno silo in da na tem konkretnem slučaju dokažejo svojo solidarnost v borbi proti socialni in politični reakciji.

V tem slučaju ne more in ne sme biti nobenih programatičnih razlik — ker gre za življenska vprašanja celokupnega proletariata. Z uspehom se bomo uprli samo takrat, kadar nas bo vodila enotna volja, enotna ideja in **hotenje po razredni borbi.** Proletarci, na plan! Na branik za naše interese!

Živela internacionalna solidarnost delavskega razreda!

Živele enotne strokovne organizacije!

Živela enotna razredna politična stranka!

Program avstrijske socialne demokracije.

(Nadaljevanje.)

Socialna demokracija v Avstriji je vrgla monarhijo in militarizem. Danes je Avstrija demokratična republika, v kateri sicer še vedno vlada buržuazija, vendar izkorišča proletariat priborjeno popolno politično svobodo za to, da pospeši svoj osvobodilni boj proti kapitalizmu. Buržuazija v Avstriji vlada le še gospodarsko, politični stebri njenega gospodarstva so pa vedno bolj omajani.

Buržuazija se ne bo prostovoljno odrekla svoji nadvladi. Z vsemi nasilnimi sredstvi bo poskušala obvarovati svojo oblast. Delavski razred mora poskušati sicer, da pride potom demokracije na oblast, če pa to ne gre, mora v ugodnem momentu uporabiti tudi silo, da upostavi nadvlado proletariata. V svrho pravilnega in polnega razumevanja tega najvažnejšega vprašanja, na katerem se je razbilo mednarodno delavsko gibanje, priobčujemo zopet dobesedno iz programa poglavje:

Prehod od kapitalističnega k socialističnemu družabnemu redu.

V boju za razredne interese delavskega razreda in okrog njega zbranih ljudskih množic zadene socialna demokracija na ovire kapitalističnega družabnega reda. Te mora razbiti.

Predpogoje za zmago nad kapitalističnim družabnim redom ustvarja sam razvoj kapitalizma. S tem da kapitalistični razvoj izpreminja kapitalista v golega akcionarja (delničarja), jemlje kapitalu njegove prvotne funkcije in omogoča zato njegovo odpravo. S tem da koncentrira vso oblast nad vsem narodnim gospodarstvom v rokah velebank, kartelov in trustov, omogoča delovnemu ljudstvu, da socializira po kapitalizmu samemu koncentrirana proizvajalna in menjalna sredstva in da osvoji oblast nad svojim narodnim gospodarstvom.

Na drugi strani je razvoj kapita-

lizma rodil delavsko gibanje. Z delavskim gibanjem se razvijajo zadruge, državni in občinski obrati; tako se razvijajo oblike družabnega vodstva proizvajanja in delitve dobrin. Z naraščanjem moči delavcev se poglablja njihov vpogled v pogoje produkcije; s tem bo proletariatu omogočeno, da vrže komando kapitala nad produkcijo, ne da bi ogrožal produkcijo samo.

Socialistični družabni red se pa ne da upostaviti v posamezni, majhni, od kapitalističnih velesil odvisni deželi, temveč le v velikih ozemljih, ki imajo v sebi predpogoje za socialistično sistematično gospodarstvo. Socialdemokratska delavska stranka bo torej **po osvojitvi državne oblasti** v lastni deželi mogla socializirati lastnino kapitalistov in veleposestnikov le v toliki meri, v kolikor je te pogoje ustvaril tudi razvoj v drugih državah.

Vzporedno z dozorevanjem teh predpogojev se bo izvedel prehod iz kapitalističnega v socialistični način proizvajanja na sledeč način:

1. Socializira se privatno in poljedelsko in gospodarsko veleposest, velemestno stavbno ozemlje, rudarstvo, velika podjetja industrije in prometa; kapitalistična trgovina, bankirstvo in zavarovanje se nadomesté deloma s skupnimi socialnimi napravami, deloma z zadružnimi inštitucijami.

2. V dobi prehoda bodo obstojali najprej drug poleg drugega socializirani in kapitalistični obrati. V tej razvojni fazi bo moral delavski razred pospeševati razvoj socializiranih na škodo kapitalističnih obratov.

3. Socializem bo odpravil izkoriščevalno lastnino kapitalistov in veleposestnikov, ne bo pa odpravil delovne lastnine malih obrtnikov in kmetov. Pospeševal pa bo razvoj **zadrug**, malih obrtnikov in kmetov, polagoma prostovoljno socializiranje primernih produkcijskih panog in jih bo tako počasi uvrščal v razvijajočo se socialistično družbo.

4. V isti meri, kakor se bo razlaščalo kapitalistični razred, mora socialno sodelovanje prevzeti dosedanje funkcije kapitalističnega razreda. Mesto kopičenja kapitala se sistematično povečuje in izpopolnjuje družabni produkcijski aparat, mesto inteligence iz vrst buržuazije stopajo inštitucije, ki omogočajo otrokom vseh ljudskih plasti izobrazbo za višje duševne poklice in splošno izobrazbo vsemu delovnemu ljudstvu.

S socializacijo veleobratov in z izpremembo malih obratov v zadruge se izpremeni razvoj produktivnih sil iz sredstva za obogatenje kapitalistov in veleposestnikov v sredstvo povzdige življenskega položaja, zdravja in kulturnega nivoja širokih ljudskih množic. S tem, da se odpravi anarhijo kapitalističnega gospodarskega načina, doseže družba možnost, da da vsakemu delavcu trdno pravico do njegovega delovnega mesta. Kakor hitro bodo delavci in nameščenci sami odločali o delovnem procesu in sami razpolagali s svojimi delovnimi proizvodi, kakor hitro bodo plodovi njihovih naporov zagotovili njim in njihovim potomcem boljše življenje, zadobi šele življensko delavčevo delo svoj smisel in vrednost. Obenem s tem izginejo vzroki prekonkurence v mali orbti in zadolžitve kmetov. Razredno gospodstvo in razredni boj bosta prenehala. Vse ljudstvo bo postalo ljudska skupina, ki skupno uživa plodove skupnega dela.

(Dalje prihodnjič.)

Razredni boj v proletarski hiši.

Oblast vladajoče gospode nad zatiranim ljudstvom bi bila mnogo slabejša, ako bi bil proletariat samo gospodarsko in politično zatiran. Vsak dan bi bila ogrožena oblast gospode po zatiranih, ki ne bi hoteli razumeti, zakaj da naj delajo za druge, sami pa da pri tem stradajo! Gospoda ima sicer tovarne, banke in stroje, toda vse to nima nobenega haska, ako nočejo v njih delati delavci in uradniki.

Gospoda je varna šele takrat, ako ne sloni samo na bajonetih policije in vojaštva, temveč njena oblast je zasigurana tedaj, ako je voljo sužnjev tako uklonila, da **suženj sam veruje v potrebo sužnosti** in ako je suženj prepričan, da mora hlapčevstvo vedno obstojati.

In pri nas v Jugoslaviji — govorimo odkrito — ni tako slabo za delavstvo radi same reakcije, temveč tudi zato, ker je večina delavstva še vedno pod meščanskim vplivom, ker obstoji ta večina iz **pokornih hlapcev**, ki se niti ne upajo misliti na odpor proti krvosesom. Da navedemo za dokaz le **življenje v hiši našega povprečnega delavca**, ki sicer godrnja čez neznosne razmere, pa ni razredno-zaveden, to se pravi, ne ve, kako se mora vse delavstvo kot razred boriti za odpravo teh razmer.

Hiša našega delavca pokazuje nazorno, da živi ta delavec popolnoma pod meščanskim vplivom. Kapitalizem vzgaja ljudi v pohlepnosti po lastnini. Tudi v proletarcu hoče vzbuditi ta pohlep zato, da proda svoje blago. In v delavčevi družini, v kateri ne vlada prevelika beda, vidimo polno stvari po stenah, omarah, mizah. Predvsem vidimo povsod slike svetnikov, marsikje tudi cesarjev in kraljev. Vojaške fotografije od očeta in starega očeta spominjajo stalno na »lepe« čase svetovnega ljudskega klanja. V kuhinji vidimo prte, na katerih so pisani razni malomeščanski neumni izreki. Na mizi vidimo »Slovenca«, »Jutro« ali kak drug meščanski časopis, kak detektivski roman iz meščanske knjižnice.

Tak nezaveden delavec pravi, da za organizacijo nima denarja. Za meščanski strup ga ima. Vse to stane denar. Buržuazija ne plača niti pare za svoje zastrupljevanje na tem polju razrednega boja: **delavec sam plačuje meščanski strup proti delavstvu.**

In kako je vsakdanje življenje v delavčevi hiši! Mati uči otroke krščanskega nauka in drugih lepih »resnic«, ki jih je slišala v cerkvi. Oče razkazuje napram ženi in otrokom to, kar vidi sam podnevi pri podjetniku: zlorablja svojo moč napram slabejšim, zahteva brezpogojno pokorščino in s klofutami poplača vsako svobodno gibanje otrok, kadar se napije, pa pretepa ženo itd. Starši odvajajo otroke od tega, da bi šli v delavsko mladinsko organizacijo, češ to ni za otroke. Bolje jih je učiti krščanski nauk.

Delavstvo na ta način samo v svojih hišah vzgaja od rodu do rodu hlapce kapitalizma. Ali je potem kaj čudnega, da nas vse skupaj kapitalizem tako izkorišča. **Nezavedno in neorganizirano delavstvo samo podpira stebre tega izkoriščanja.**

Če se hočemo resno boriti proti kapitalizmu, moramo torej predvsem iz svojih lastnih src in iz svojih lastnih stanovanj ter hiš spoditi kapitalistično mišljenje!

K 25-letnici strokovne internationale.

V avgustu 1901 se je vršil kongres skandinavskih razrednih strokovnih organizacij. Tega kongresa so se udeležili tudi zastopniki strokovnih zvez Nemčije, Belgije in Anglije. Tu se je sklenilo, da razredne strokovne organizacije raznih držav ustanove eno strokovno internacionalo. Delo za ustanovitev strokovne internacionale se je pa začelo že 13 let prej na strokovnem kongresu **v Londonu** novembra 1888. leta.

V Kopenhagenu leta 1901 ustanovljeni strokovni internacionali se je priključilo **2,300.000 članov.** Drugi kongres strokovne internacionale l. 1902 v **Stuttgartu** je določil prve konkretne internacionalne delovne smernice: medsebojno podporo v stavkah, medsebojne informacije o socialno-politični zakonodaji in upostavitev stalne internacionalne centrale. Kot sedež internacionale je bila določena **Nemčija.** Na kongresu v **Dublinu** (Angljia) so se izdelale organizatorične smernice za internacionalo in ustanovilo se je internacionalno strokovno tajništvo z Nemcem Legienom kot glavnim tajnikom. Na kongresu leta 1905 v **Amsterdamu** se je določilo, da sklicuje internacionala redne **mednarodne strokovne kongrese.** Ti kongresi so se potem vršili: 1907 v **Kristianiji**, 1909 v **Parizu**, 1911 v **Budimpešti** in 1913 v **Curihu.** Kongres v Curihu je razširil internacionalno tajništvo v **internacionalno strokovno zvezo**, katere sedež se je zopet prenesel v **Berlin.** Za časa curiškega kongresa je pripadalo internacionali 19 državnih strokov. central s 7,394.461 člani.

Svetovna vojna je prekinila redno delovanje internacionale. Večina članov je morala v vojsko. Vrhu tega so zapadli nemški strokovničarji v patriotizem in nacionalni šovinizem. Pred koncem vojne se je internacionala zopet obnovila s sedežem v **Amsterdamu.**

Po vojni se je internacionala neverjetno hitro okrepila. Milijoni novega članstva so se združili v njej. Ob času razkola politične internacionale je izvedla strokovna internacionala celo vrsto mednarodnih strokovnih in **političnih akcij.** Vodstvu **Edo Fimmena** se je posrečilo, obvarovati strokovno internacionalo pred tako težkim razkolom, kakor je zadel II. internacionalo. Najpomembnejše internacionalne strokovne akcije po vojni so: za osemurnik, proti brezposelnosti, proti nočnemu delu, za zaščito ženske in mladoletne delovne sile.

Internacionala se je tekom 25 let razvila v tako moč, kakor gotovo ni pričakoval nobeden njenih ustanoviteljev na kopenhaškem kongresu. **Od 3 milijonov je narastla na 18 milijonov članov.**

Naloga internacionale je, da odpravi razkol v mednarodnem strokovnem gibanju, t. j. da se predvsem združi z **ruskimi strokovnimi organizacijami.**

Kot člani Združene Delavske Strokovne Zveze Jugoslavije, ki je priključena amsterdamski internacionali, bomo proslavljali 25letnico internacionale obenem s proslavo strokovnega zedinjenja v Jugoslaviji. Ta proslava je določena na 10. do 12. oktober. Upoštevajte vsi tozadevna navodila Strokovne komisije in pripravljajte dostojno proslavo v znamenju proletarske himne:

...In to bode poslednji, odločilni naš boj,
Za internacionalo sleherni trdno stoj!

Socializem v Sloveniji.

(Ob 30-letnici JSDS). 1896—1926.

Izjemni zakon proti socialistom je škodoval celotnemu socialdemokratičnemu gibanju v bivši Avstriji Izjemni zakon je predvsem poostril **razcepljenost** delavskega gibanja: poleg »zmerne« in »radikalne« struje so se pojavili anarhisti, ki so se ogrevali za teroristično taktiko in so našli precej odmeva med obupanimi, razočaranimi in ogorčenimi delavci. Šele l. 1918 umrlemu Viktorju Adlerju se je posrečilo, da je začel ponovno zbirati razkropljene delavske sile, katere je tudi združil v eno stranko na **hainfeldskem kongresu l. 1888.** Po tem kongresu je avstrijska socialna demokracija hitro napredovala; to napredovanje so motili le prepiri, ki so izvirali iz nacionalističnih tendenc raznih deželnih strank, predvsem češke. Stranka je sistematično vzgajala množice v socializmu potom shodov, demonstracij, tiska, raznih izobraževalnih šol in tečajev. Tako je polagoma postala ta stranka, sestoječa iz nemške, češke, poljske, slovenske, italijanske i. dr. sekcij najbolj disciplinirana stranka druge predvojne internacionale. Dunajsko delavstvo je l. 1889 edino na celem svetu praznovalo 1. maj s popolno ustavitvijo dela. Avstrijska stranka je tudi najbolje razumela, da mora imeti vsako gibanje predvsem svojo glavo, svoje dobro izbrano in stalno, avtoritativno vodstvo. In tako načelujejo danes avstrijskemu delavskemu gibanju še vedno oni sodrugi, ki so mu stali ob zibelki: Adlerji, Oto Bauer, Domes, Eckstein, Renner, Austerlitz, okrog katerih se zbira vedno naraščajoči mladi kader.

Pot slovenskega socialističnega gibanja ni šla vedno tako naprej in navzgor, kakor v drugih industrijskih avstrijskih deželah. Glavni vzrok temu so bile predvsem malomeščanske razmere in malomeščansko mišljenje, ki žal še danes prevladuje med našim delavstvom: nesolidarnost, vsakdo misli na sebe svojo družinico, hišico in cerkev, medsebojno intrigantstvo, nerazumevanje za organizacijo in za podreditev oseb in manjšin celoti itd. Vsakdo si lahkdo predstavlja, kako težko stališče so imeli sodrugi, ki so pred desetletji začeli sejati seme socializma v to deželo šentflorjansko, v kateri nosijo še vlačuge podobo božjo na svojih prsih.

Kdor hoče spoznati vse malomeščanstvo tedanje Slovenije, naj si prebere in pregleda tedanjo slovensko politično zgodovino; na zunaj je vladal klerikalni duh, in liberalci, mesto da so šli z odkritimi vezirji na delo, so se stalno trkali na prsi: mi smo za vero, katoličanstvo in vse, kar je božjega. Klerikalci so izkoriščali to breznačelnost slovenskega liberalizma in rodoljubarstva ter so pridno pletli svojo mrežo okrog slovenskega naroda.

Ko je tako propadal liberalizem v svoji breznačelnosti pred klerikalizmom, se je začela v Sloveniji oživljeno širiti socialdemokratična agitacija. Po krvavih demonstracijah dunajskih socialistov, ki so zahtevali splošno, enako in tajno volilno pravico, so tudi ljubljanski delavci pričeli sklicevati shode. Začeli so izdajati svoj list »Zora«, katere je pa izšlo le nekaj pobeljenih številk. Dne 2. nov. 1893 je izšla v »Narodni tiskarni« prva številka **»Delavca«.** Tri dni pozneje se je ustanovilo v kazini politično društvo »Bodočnost«, ki si je nadevalo napram policiji kulturno krinko. Ko pa je koncem avgusta 1894 izšel v »Delavcu« članek »Država in cerkev«, **so slavni liberalci na prošnjo klerikalcev** vrgli list iz tiskarne. »Delavec« se je najprej preselil v Celje nato v Zagreb; ko mu tudi v Zagrebu niso dali dihati se je 25. dec. 1894 končno preselil na Dunaj. Šele na »nemškem in cesarskem« Dunaju je moglo izhajati slovensko socialistično glasilo! Leta 1897 se je po razpustu železničarske organizacije preselil v Trst.

Ko so socialisti pričeli prirejati shode po deželi, so šli klerikalci povsod in makar opijanili ljudi, da so razbili socialistične delavske shode. Tako so 20. sept. 1894 razbili socialistični shod pod vodstvom dr. Kreka, Ušeničnika in še danes živečega Gostinčarja, ki je bil nekaj časa socialist, pa je kmalu in za stalno prešel h klerikalcem. V Zagorju se enak klerikalni napad ni posrečil, v Idriji sta morala Železnikar in Kramaršič s § 2. zbor. zakona zaščititi shod pred klerikalci. Leta 1895 sta skušala dr. Krek in dr. Brejc razbiti socialistični shod v Ljubljani. Liberalni »Slovenski Narod« se je ob tej priliki izrekel za gospodarska načela krščanskih socialistov s pripombo, da si slovenski liberalizem še ni utegnil izdelati svojega socialnega programa! Na shodu je nastopila dunajska socialistinja Terezija Noetscherjeva, ki je med drugim dejala: Duhovniki pravijo: moli in delaj, mi pa: delaj in veseli se! — Dr. Krek je proti njej branil duhovščino in je rekel: »Ali je bog, potem so socialni demokrati največji reveži na svetu; ali pa ga ni — potem smo mi neumneži in goljufi.« Noetscherjeva mu je nato odgovorila: »Kdor ne more izhajati brez boga, naj si poišče svojega boga.« V Novem mestu so klerikalci razbili socialistični shod.

Kljub vsem odporom klerikalcev se je socialistična ideja širila in **15.—16. avgusta 1896** (ne 28. jun.) se je že vršil v Ljubljani pri Virantu prvi ustanovni kongres »Jugoslovanske socialdemokratične delavske stranke«. Z ustanovitvijo svoje lastne razredne stranke stopa boj slovenskega proletariata v novo fazo. (Dalje prih.)

BEBEL:

Stranka in strokovne organizacije.

(Odlomki iz njegovega predavanja, ki ga je imel 1872. l. v Berlinu.)

Ako jaz zastopam stališče, da verske, strankarsko politične in podobne diskusije v strokovnih organizacijah niso na mestu in da jih je treba odstraniti, tedaj to govorim iz izkušnje dolgih let. Jaz Vas spominjam na resolucije strokovnega kongresa v Goti in na konferenco istotam. Takrat se je še veliko mislilo na to, **kako bi se strokovni pokret združil s stranko, toda tega nasveta vam jaz nikakor nočem dati.** V prvi vrsti za to, ker bi taka združitev onemogočila vsako možnost sporazuma z drugimi sindikati, ki stoje pod vplivom kake druge politične stranke. Stališče države in meščanskih strank napram delavskim zahtevam tudi takrat kadar te zahteve prihajajo iz vrst nesocialističnih delavcev skrbi v dovoljeni meri za to, da pride dialektiva v razvoju do svoje veljave.

Jaz povdarjam, da se naj o verskih in političnih vprašanjih ne diskutira v sindikatih **ali zato pa zahtevam, da oni v tem večji in ostrejši obliki vodijo delavsko politiko, to je politiko razredne borbe.**

Strokovna organizacija je one vrste delavske organizacije, ki na podlagi današnjega državnega in družabnega reda stopa v borbo za izboljšanje svojega delavskega položaja.

Strokovni pokret bo samo takrat odgovarjal svoji nalogi **ako izpolni gori omenjene zahteve to je, da združi vse delavce brez obzira na njihovo politično, versko ali nacionalno pripadnost.** Strokovne organizacije se morajo baviti z vsemi najvažnejšimi vprašanji, kakor so vprašanja o pra-

vici svobodnega zbiranja, združevanja in koalicije, vprašanja o celokupni zaščitni zakonodaji posebno pa v pogledu nedeljskega počitka, normalnega delovnega časa, nočnega dela, o zaščiti delavk in vajencev. Ravno tako so za sindikate važna vprašanja o zakonodajstvu domače industrije, obrtna sodišča, inspekcija dela, Del. zbornice in državne borze dela, zakonodavstvo o rudarstvu, trošarini na življenske potrebščine, železnice in o položaju delavstva v državnih podjetjih: pošta, brzojav, vojne in mornarske delavnice, železnice, gradbene direkcije, uradi za reguliranje rek, gozdna dela itd. itd. Povdariti je treba tudi vprašanje **o zaščiti poljedelskih delavcev.** Na kratko: vsa socialna in gospodarska vprašanja, ki posegajo v interesno sfero večjega dela ali pa celokupnega delavstva spadajo v strokovni pokret in se morajo intenzivno obravnavati potom časopisja, shodov in sestankov. Stališča strokovnega pokreta napram tem vprašanjem morajo biti jasna, **odločna in enotna.** Treba je seveda priznati sledeče: tu je široko polje političnega dela. Vendar so edini sindikati poklicani, da zavzamejo pravilno razredno stališče napram vsem tem vprašanjem, ter jih po globokem razmotrivanju opredele v kateri delokrog spadajo in na koga naj se prenese nadaljna akcija za to ali drugo vprašanje. **Dolžnost strokovnega pokreta je, da vodi svojo politiko v okvirju omenjenih zadač.**

Kdor torej svetuje sindikatom, naj se vzdrže politike, ta jim škoduje, ker je absolutno nemogoče, da oni dosežejo ono kar želijo doseči izključno s strokovnim delom. Predvsem pa si mora strokovno časopisje biti na jasnem v vseh političnih vprašanjih ter mora upoštevati splošen ekonomski razvoj, razmere med delovnim in svetovnim trgom, socialno politiko vlade in parlamenta, inspekcijo delavnic in njihove uspehe. Polje dela za strokovni pokret je veliko in obširno in mora roditi uspeh ako se bo pravilno obdelovalo, kar bo nesporno v korist splošnemu ekonomskemu in političnemu napredku.

Iz vsega tega sledi, da strokovni pokret ne sme voditi strankarsko politiko — ampak razredno — delavsko politiko. Vendar nastopi včasih za poedine člane strokov. organizacij moment, kadar morajo v borbi političnih strank opredeliti svoje osebno mnenje. Takrat pa oni ne nastopajo kot sindikalisti — ampak kot državljani. V kolikor se to tiče občinskih ali državno-zborskih volitev, tedaj se mora tudi sindikalist opredeliti in ne samo napram onim vprašanjem, ki se ga kot sindikalista tičejo, ampak tudi napram onim vprašanjem, ki so splošna in ga interesirajo kot državljana: na pr. narodna izobrazba in prosvetna vprašanja, davčna politika, promet, državna uprava, zaščita zdravja in zaščita sirot, politične pravice državljanov in državljank, vojska itd.

V teh slučajih bo sindikalist nastopal kot član stranke in se bo v tem pravcu tudi opredelil.

Kateri stranki se bo on pridružil, to je stvar njegovega lastnega prepričanja, kajti strokovna organizacija nima pravice vprašati ga, kakšno je njegovo politično prepričanje, ravno tako tudi nima pravice, da mu predpisuje, kateri stranki naj pripada izven sindikata. Le, ako bodo sindikati vodili tako tolerantno politiko je uspeh zasiguran. **Onim pa, ki se na to ne morejo privaditi povem, da so vsi nasprotniki močnega delavskega pokreta tudi nasprotniki mojega mišljenja o strokovnem pokretu, kar je najboljši dokaz za to, da sem jaz na pravem potu!**

— — —

Domači pregled.

Borba za gerenska mesta.

Na ljubljanski občini vladajo že dve leti Žerjavovci. Vsi napori od strani klerikalcev in samostojnežev, da se jih vrže, so ostali brezuspešni. Pred kratkim bi se kmalu zgodilo, da bi trije kralji morali zapustiti svoja topla gnezda. **Toda Pucelj je obračal, Puc pa obrnil.** Pucelj je namreč še vedno minister, kljub temu, da ima že pravico do penzije, saj se že eno leto trudi v potu svojega obraza za konsolidacijo kapitalizma v državi. Torej ta minister je dosegel, da je notranji minister podpisal ukaz o odstavitvi Puca, Turka in Likozarja. Ta ukaz je prejel tudi veliki župan ljubljanski — toda glej čudo. Oni gospod, ki po milosti Puclja bi moral prevzeti mesto komisarja v občini, je izginil in sam gospod Baltič ga ni mogel nikjer najti. Je pač vrag — če se taka visoka peršona zgubi kar čez noč. Med tem, ko so vse nadležne in nenadležne oblasti iskale imenovanega komisarja, ki je državni uradnik, je pa nastala nevarnost, da prevzame občino oni element, ki je zapisan v črne knjige in s pomočjo visokih uniformiranih krogov se je posrečilo, da bi prevzel mesto komisarja oni izgubljeni kandidat. Ostali so še nadalje Puc in njegovi. Zmaga Puca nad Pucljem je sicer začasna — vendar je treba povdariti, da je gerent zmagal nad ministrom. Pri nas je kaj takega mogoče.

Priti bo moral proletariat, da bo pomedel z gerentsko epidemijo in napravil red v mestni občini.

Akcija za samoupravo ljubljanske občine.

Samoupravni akcijski odbor, ki sestoji iz predstavnikov Jugoslv. socialnodemokratične stranke, skupine »Enotnosti«, Narodno socialistične stranke in naše skupine »Zedinjenje«, nadaljuje s svojimi sestanki, ki se vršijo v brezalkoholni gostilni »Pod lipo« na Rimski cesti.

Na predzadnjem sestanku je sodrug Bernot v imenu JSDS predložil načrt svobodnih proporcionalnih predvolitev. Mi tega načrta žalibog vsled pomanjkanja prostora v našem 14-dnevniku ne moremo objaviti, ker se s tem načrtom bodo itak bavile vse politične organizacije na skupnih sestankih, vendar moramo povdariti, da so predvolitve le poizkus, ki se lahko izjalovi vsled pasivnosti, ki vlada v delavskem pokretu. Naša skupina je pristala na to akcijo vsled tega, ker vidi v njej **zbližanje** razcepljenih vrst in možnost upostavitve **delavskega bloka,** ki naj bi izvojeval borbo za ljubljansko občino proti meščanskim strankam. Način, kakor se hočejo izvesti te predvolitve, pa nikakor ne garantira to zbližanje — nasprotno omogoči še večje diferenciancijo — ali poglobitev razkola v delavskih vrstah. Po načrtu s. Bernota naj bi vsaka stranka nastopila pri volitvah s svojim programom in šla ž njim tudi v agitacijo za te predvolitve. Rezultat teh predvolitev pa naj bi dal osnovo za skupen nastop pri pravih volitvah. S kakšnim programom? Ako gre za volitve v občino, tedaj je govor o **komunalnem programu.** Kakšne bi pa bile razlike med komunalnim programom s. Bernota in onim, katerega bi predložil s. Gustinčič. Ako bi se upoštevale vse razmere — mislim, da bi razlik ne bilo. Zakaj se potem ne pripravi skupem program in s tem enotnim programom bi šli potem v borbo za občino. Logično, da ta skupni program more biti rezultat diskuzij, medsebojnega sporazumevanja in **podpiranja.** Naša skupina je stavila celo vrsto predlogov, ki naj bi to akcijo pospešili in konkretizirali, obenem pa izločili vsaka **osebna obračunavanja** med voditelji raznih udeleženih skupin. Žalibog smatrajo nekateri, da se ta akcija vrši samo zaradi **voditeljev,** ki imajo gotove račune med seboj. To je dokazal tudi zadnji sestanek, na katerem je po dolgem času nastopil zopet s. Gustinčič in se zapletel v debato s s. Klemenčičem, ki je imela izrazit značaj osebnega obračunavanja in je s tem oddaljila debato od glavnega predmeta. Tudi je bil izpad proti meni, kot predstavniku naše skupine nekvalificiran z ozirom na to dejstvo, ker sem jaz odkritosrčno nastopil proti izrabljanju teh sestankov v osebne namene. To konštatiramo mimogrede z željo, da ne pride več do takih neljubih incidentov. Ako ste zainteresirani na tem, da pride delavski pokret v enotno smer in preide k pozitivnemu medsebojnemu delu — potem opustite svoje osebne želje in stavite se na razpolago delavskemu razredu.

Pomniti je treba, da je predpogoj vsakemu uspehu v delavskih vrstah — **enotnost,** da brez politične in strokovne enotnosti ni mogoče misliti na uspešno in pozitivno delo. Sedaj imamo konkretno priliko, da ustvarimo tej enotnosti zdravo podlago v akciji za samoupravo občine. Toda nemogoče je omejiti to akcijo samo na Ljubljano, treba jo je razširiti na celo Slovenijo in ne razumem, zakaj se Gustinčičeva skupina upira generalizirati te akcije.

Konštatirati je pa treba še dejstvo, da so vsi sestanki do danes ostali brezuspešni ravno vsled tega, ker se je hote ali nehote prezrlo naše predloge in ker na vsak sestanek prihajajo novi predlogi, ki zavlačujejo vso zadevo, ker nimajo ti predlogi nič skupnega z našo akcijo.

Naša skupina bo sodelovala z vso iskrenostjo pri tej akciji — čeravno ne vidimo te iskrenosti na drugi strani. Prepričani smo, da je dozorel čas — ko je potrebno spregovoriti odločno besedo o zedinjenju političnega pokreta v Sloveniji v eno samo delavsko stranko. In to prepričanje nas vodi v našem delu za konsolidacijo delavskega pokreta. **Mi bomo to zedinjenje propagirali vedno in povsod,** četudi bo to marsikomu neljubo. Toda prišel je čas, ko je treba na glas in odločno povedati: **rešitev našega pokreta je v enotni politični razredni stranki.**

A. Habe.

Demagogija društva hišnih gospodarjev.

V dneh 6. do 8. septembra se je vršil v Ljubljani kongres društva hišnih gospodarjev pod naslovom III. kongres »Svojine«.

Obdržali so se banketi, nagovori, javni shod in sprejele so se resolucije, tedaj vršila se je običajna »burgerska« manifestacija in mi bi se radi nje ne vznemirjali, ako bi se za vso prireditvijo ne skrivala velika porcija demagoštva. Znano nam je, da so hišni lastniki leta 1924 ponujali finančnemu ministru veliko povišanje najemninskega davka, ako ukine stanovanjski zakon, z motivacijo, da, ako se ukine zakon, si bodo hišni lastniki lahko zbrali bolje situirane najemnike, kateri bodo tudi lahko plačevali visoke najemnine in temu v posledici se bode avtomatično zvišal najemninski davek, zboljšale državne finance, dvignil dinar, kratkomalo splavali bodemo kar preko noči v zlato valuto. G. finančni minister je pograbil kar z vsemi štirimi po tem zlatem teletu, ter izjavil, da nikakor ne more več pristati na kak stanovanjski zakon, ker je s tem država oškodovana. No, njegovi treznejši kolegi so pa vendar pričeli premišljati o posledicah ukinitve v danih razmerah, ter »da bode volk sit in koza cela«, na brzo roko sklamfali nek stanovanjski zakon, ki dovoljuje 24-kratno povišanje najemnin in da hišnim lastnikom večje pravice, nego so se jim sanjale. Sedaj je pa prišel čas, da tudi . finančni minister nekaj dobi. V mesecu avgustu so morali hišni lastniki napovedati povišano najemnino, da oddajo za napravljeno jim uslugo od **njih samih ponudeni višji najemninski davek.** Da se to prepreči, so napravili resolucijo, v kateri zahtevajo znižanje najemninskega davka in seveda vsled tega vsi hišni lastniki še danes računajo, koliko bo znašal njih profit pri tej kravji kupčiji. In to je demagoštvo! Še večje demagoštvo pa je, da njih predstavniki dobro vedo, da se vsled obstoječih finančnih razmer (do danes smo pričeli odplačevati šele amerikanski dolg, kje je še angleški, francoski in italijanski?) davek ne bode znižal, temveč nasprotno zvišal in **tega dejstva svojim članom ne povejo!** Medtem si pa nobeden ni upal predlagati črtanje milijonskih vsot državnega proračuna, ker se boje, da bi si opekli prste.

Sodrug, kolikor Ti je mar zedinjenje proletariata v močno silo, boš dokazal s tem, če postaneš naročnik „Dela“ in ako si proti, pa z vrnitvijo lista.

Internacionalni pregled.

Borba angleških rudarjev.

Angleški rudarji nadaljujejo z jekleno in junaško vztrajnostjo borbo proti premogovnim baronom. — Predstavniki rudarjev so večkrat izjavili pripravljenost, da prenehajo s štrajkom, ako opuste rudniški podjetniki od svoje zahteve — sicer pa so izjavili svojo **pripravljenost vztrajati v borbi do končne zmage.**

Stavka, ki traja že 20 tednov, je brezprimeren dokaz junaštva, borbene sposobnosti, razredne zavesti in discipline angleških rudarjev. Priznati je treba, da ni čuda, ako je del rudarjev utrujen od boja, vendar stoji borbena fronta rudarjev še vedno neomajana in enotna kljub vsem lažnjivim poročilom meščanskega tiska o zlomu rudarskega upora. Delavski predstavniki v angleškem parlamentu bijejo hud boj proti vladi, vsled njenega omahljivega stališča v tem sporu. Meščanska družba je pa povsod znana. Upežena v voz kapitalizma igra nizko in podlo vlogo. Ona se poslužuje tiska, da razširja lažnjive vesti o poteku rudarskega štrajka, ker hoče s tem begati javnost in zmanjšati pomen stavke. Obenem pa hoče vplivati na oni del delavskega razreda, ki stoji še danes pod vplivom kapitalističnih hlapcev in čita njihove laži. — Toda ta čedna meščanska družba se poslužuje tudi drugih sredstev. Vest iz Londona odkriva sledečo podlo lumparijo te družbe. Podporni odsek rudarskih žena je te dni **prejel kot »milodar« zaboj napolnjen z nevarnimi eksplozivnimi snovmi.** Toda ta zločinska nakana je bila predčasno razkrita in nesreča preprečena. Pri tem slučaju se spominjamo tudi našega zadnjega rudarskega štrajka, ko so se pošiljali peklenski stroji, potem atentat na električno centralo v Trbovljah itd. Ali se vse to ne zdi nekako čudno?

Upliv rudarskega štrajka na gospodarstvo v Angliji je zelo občutljiv. Tedenski uvoz premoga se je zvišal na 700.000 ton, za kar se seveda plačuje dvojna cena domačega premoga. Po oficielnem poročilu angleške statistike se je v času štrajka uvozilo 7 in pol milijonov ton premoga, med tem ko je normalna potreba čez 50 milijonov ton. Torej znaša primanjkljaj 43 milijonov ton. Buržuazni tisk ne more kljub vsem naporom prikriti ta dejstva, ker industrija trpi zelo vsled pomanjkanja premoga.

Dne 2. septembra se je vršila v Londonu delegatska konferenca rudarjev, ki je na predlog izvrševalnega odbora sklenila predložiti nove predloge glede rudarskih plač. Za ta predlog je glasovalo 557.000 rudarjev, proti pa 225.000 glasov. Iz tega je razvidna velikanska večina, ki hoče vztrajati na svojem mestu kljub kolebanju enega dela rudarjev.

Ves proletarski razred stoji na strani rudarjev. Naša naloga je, da se iz te stavke učimo discipline in borbenosti, da si vzamemo za vzgled enotnost angleškega rudarskega proletariata in da mu izrečemo svojo solidarnost v besedi in dejanju. Kajti poraz angleških rudarjev bi bil tudi naš poraz — njihova zmaga pa naša zmaga!

Naj živi borba angleškega rudarja!

Živela internacionalna solidarnost celokupnega proletariata!

Iz Sovjetske Rusije.

Svetovna vojna in njej sledeče revolucije so znatno izpremenile karto Evrope in Azije. Tako so se izpremenile tudi meje nekdanje Rusije.

Unija socialističnih sovjetskih republik (USSR) meri danes 21 milijonov 210.500 kvadratnih kilometrov (Nemčija meri n. pr. samo 471.400 kv. kilometrov) in ima 138,781.000 prebivalcev. 110 milijonov prebivalcev živi po trgih in vaseh, 20,500.000 pa v mestih.

Sovjetska unija obstoji iz šest samostojnih republik: Rusije, Bele Rusije, Turkmenije, Ukrajine, Transkavkazije in Uzbeka. Teh 6 glavnih zveznih republik se zopet deli v razne avtonomne pokrajine.

V sovjetski uniji je torej popolnoma izvedeno načelo samoodločbe narodov.

Sovjetska unija pogreša predvsem široko železniško omrežje. Zato gradi sovjetska vlada nove železnice. Leta 1924-25 je obsegalo železniško omrežje že 74.500 km več dolžine kakor pred vojno! V tem letu mislijo zgraditi 4000 km železniške proge.

Zelo važna je plovba po rekah, saj gre 23.3 odstot. vsega blaga na tovornih rečnih ladjah. Sovjetska vlada izdeluje nove ladje za povečanje rečnega prometa.

Opozicija v nemški komunistični stranki.

Centrala nemške komunistične stranke že dolgo mesecev skuša skriti nasprotja v stranki, ki se z dneva v dan vedno bolj poostrujejo. Med tem se je opozicija konstituirala in stopila v javnost z deklaracijo, ki gre proti sedanjim smernicam v Rusiji in v njenih sekcijah izven Rusije. Vsebina izjave zahteva absoluten povratek k **čistemu leninizmu** in **upostavitev neomejene diktature industrijskega proletariata v Rusiji.** Ta izjava je podpisana od 700 funkcionarjev, kar dokazuje, da je opozicija zelo močna. Interesantno je tudi to dejstvo, da so vsi oni, ki so podpisali izjavo, na vodilnih političnih mestih, med njimi mnogo državnih in deželnih poslancev, okrožnih tajnikov, občinskih svetnikov in celo en kandidat v centralni odbor. Ako bo sedanje vodstvo v stanu zajeziti ta novi val skrajne levice, katero vodi najbrže znana Rut Fišer, je vprašanje, vendar stojimo zopet pred možnostjo novega razsula v komunističnih vrstah, posebno, ker se vsa ost opozicije obrača proti sedanjemu kurzu v komunistični internacionali in se postavlja na stran politike Zinovjeva.

Preokret v kitajski revoluciji.

Kitajska revolucija je izvojevala zmago dalekosežnega pomena. V razdalji 900 kilometrov od svoje operacijske baze so kantonske revolucionarne armade zasedle po krvavih bojih tri važna mesta: Hankau, Wutčang in Hanijang. Hankau je mesto, ki šteje dva milijona prebivalcev in predstavlja vrata za vso trgovino cele srednje Kitajske in kdor poseduje Hankau, ta obvlada v resnici tudi 800 km oddaljeni Šanghai, obenem pa tudi drži v svoji oblasti ogromno reko Jangtse, po čigar strugi teče vsa evropejsko-japonska in amerikanska trgovina po celi Kitajski. V Hankau je prej vladal in gospodoval general Wupejfu in je imel v tem mestu svoj arzenal. Sedaj je tudi ta arzenal, največja municijska in orožna tovarna cele Kitajske, v rokah revolucije. Na jugu iz Kantona so revolucionarji uničili angleško glavno kolonijo Honkong. To nekdaj cvetoče angleško pristanišče je sedaj dobesedno izumrlo, ker se je vsa trgovina obrnila preko Kantona, kamor so prišli iz Honkonga nad stotisoči Kitajci-delavci. Sedaj grozi ista usoda tudi angleškemu Šanghaju. Iz mesta Hankau bo zmagovita revolucija udušila vso trgovino Šanghaja in na ta način bo izpodkopana mogočna oblast inozemskih imperijev na Kitajskem.

V tem je ravno veliki pomen zmage ob Jangtsekiangu: kitajska revolucija si je priborila mogočno postojanko proti inozemskemu imperializmu in sicer tako pozicijo, s katero bo kitajska revolucija v stanu diktirati svojo voljo inozemskemu imperializmu. Postojanka revolucije na Jangtsekiangu je za inozemske imperialiste nepremagljiva. Po reki Jangtsekianga se težko jekleno vojno brodovje evropskih in amerikanskih držav ne more premikati in nobena koalicija držav ne more izkrcati na Kitajskem take vojaške sile, ki bi bila v stanu to ogromno deželo obvladati in zasesti. Obenem pa je revolucijska armada moderno opremljena, dobro izvežbana in se nahaja v prijateljskih odnošajih z eno največjih evropskih držav, in sicer z Sovjetsko Rusijo. V poštev pride samo močna kitajska armada pod vodstvom kitajskega generala, ki bi eventuelno zamogla premagati revolucijsko armado.

Izgleda, da se tega zavedata Anglija in Japonska, ki skušata pridobiti enega kitajskega generala za protirevolucionarno akcijo. Poizkus z generalom Wupejfu se je izjalovil. Del njegovih oddelkov se je razbežal in dezertiral in sam general je izginil. Toda druga nevarnost, ki bi prišla resno v poštev, je drugje, in sicer na iztoku, kjer vlada general Suntčuanfang nad velikanskimi provincami, obljudenimi z sto milijoni prebivalcev. General Suntčuanfang je izdal ultimativni poziv kantonski armadi, da zapusti zasedeno ozemlje ob reki Jangtse in se vrne v Kanton nazaj. In sedaj je dana možnost, da bo njegova armada prodrla levo fronto kantonske revolucionarne armade in jo tako odrezala od svoje glavne operacijske baze. Na ta način bi bil hrbet revolucionarne armade ogrožen. Seveda je vprašanje, ako bo s to predvideno zmago tudi ogrožena postojanka ob reki Jangtse, kjer ima revolucionarna armada vso možnost se okopati dotlej, dokler se ne združi s severno rdečo armado pod poveljstvom generala Feugihšjange. Ako se ta združitev posreči, potem je zmaga kitajske revolucije skoraj zasigurana. S to zmago bi bil uničen inozemski imperializem in pričela bi se nova doba za kitajski narod na podlagi nacionalne svobode in gospodarske neodvisnosti.

Zato so te vojaške operacije na Kitajskem velikanskega pomena. Zmaga revolucije še ni odločena. Toda ako se tudi Japonski in Angliji posreči premagati revolucionarne armade — bo ta zmaga le začasna. Kajti ni je sile, ki bi ustavila revolucijo na Kitajskem. Prej ali slej pride do temeljitega obračuna z imperializmom in Kitajska se bo osvobodila sramotnega jarma tujega imperializma.

A. Z.

Vsem omahljivcem in dvomljivcem!

Nekateri ljudje, ki nikakor ne marajo ozdravljenja in združitve delavskega gibanja, begajo delavce, da je »Delo« nekak »četrti list četrte stranke« itd. Tako je napisala tudi zadnja številka »Enotnosti«. Da ne bo nihče nasedal lažem, kličemo v spomin vsem sodrugom in sodružicam nekatere odstavke iz **manifesta naše skupine »Zedinjenje«.** V manifestu smo med drugim rekli:

»Zato je v Jugoslaviji prva naloga proletarske zavedne avantgarde, da

zbere delavske mase,

da jih z agitacijo in propagando spravi iz apatije in izpod meščanskega vpliva na pot razrednega boja. Zaveden proletarec mora vedeti, da razrednega boja ne morejo voditi majhne grupe, temveč edino močne enotne strankarsko neodvisne strokovne organizacije na eni in **vse obsegajoča in združujoča razredna marksistična delavska stranka** na drugi strani. To bo dalo množicam zaupanje v svojo lastno moč in svojo organizacijo.

Zato smo se združili vsi zavedni in pošteni delavci v

Delavsko skupino »Zedinjenje«,

da potom nje združimo vse sile v enotno proletarsko strokovno in politično gibanje. Naša skupina ni

nobena nova stranka,

ker to bi pomenilo samo nov razkol, temveč je le propagandistična skupina delavskega zedinjenja. Kajti delavci ne smemo več gledati in trpeti da razne politične frakcije še naprej sejejo razdor, da razni voditelji še naprej razkrajajo delavske vrste, temveč

sami moramo napraviti red

in obračunati z onimi, ki ovirajo konsolidacijo delavskega gibanja. Kot zavedni proletarci moramo sami v **dejanju** pokazati, da smo sposobni nekaj ustvariti. Če tega ne storimo, nismo proletarci, temveč gobezdači, slabši od vsakega reformista. **Preidimo z diskusije o socializmu na stvarno delo za njegovo uresničenje! Združimo socializem s proletariatom** ker socializem brez proletarskih množic je prazen, mrtev nauk. Tako pripomoremo do tega, da pride po enotnem strokovnem gibanju do

enotne delavske stranke,

proste vseh zmot kričaštva, demagogije in oportunizma. S takim stvarnim delom bomo več storili za socializem, kakor pa s profesorsko debato o nekih večnih načelih.

Ob 30-letnici ustanovitve jugoslovanske socialdemokratične delavske stranke pozivamo **delavstvo vseh političnih skupin:** SSJ, »Naprejeve« skupine in Gustinčičeve grupe, da **skupno proslavimo 30-letnico ustanovitve proletarske stranke** v Sloveniji, na ta način, da skličemo vsi sporazumno

splošni delavski kongres,

ki naj razčisti vsa sporna vprašanja in začrta politiko ter taktiko bodoči enotni marksistični delavski stranki. Pred kongresom pa naj se vrši stvarna diskusija med delavstvom vseh krajev in obratov. **Zavedni člani in delavski pristaši** vseh skupin bodo v tej diskusiji gotovo spoznali, da je danes mogoča le

ena praktična marksistična politika

v korist delavstva. Zato pa je potrebna **enotna proletarska volja, enotna akcija in enotna organizacija,** ki naj reši za naše delavstvo tako pereča vprašanja, kakor so n. pr.: delovni čas, brezposelnost, akordno delo, starostno zavarovanje, davek na ročno delo, indirektni davki, carine, stanovanjski zakon, državni proračun in končno celokupna državna in občinska gospodarska in socialna politika.

Pozivljamo tudi »Zvezo delavskih žena in deklet«, ki se je ohranila kot neodvisna samostojna proletarska organizacija od vseh strank, frakcij in grup, da s svojo avtoriteto in nepripristranostjo deluje na to, da poneha medsebojni boj in se vpostavi enotna proletarska politična organizacija, kakor je enotna organizacija »Zveza delavskih žena in deklet«.

To bodi zgodovinska naloga v današnjih dneh vseh proletarskih žen in deklet, naših sodružic.

Politični in gospodarski položaj se poostruje. Radikali, demokrati, klerikalci, radićevci plešejo v krogu korupcije, reakcije in v neznosnih gospodarskih razmerah, ki so jih sami ustvarili. Ti, ki so današnje obupno stanje skupno ustvarili, ga gotovo ne morejo odpraviti. Iz sedanjih razmer se more rešiti **delovno ljudstvo** s tem, da se strne v eno bojevno fronto. **Enotno** mora nastopati tudi pri bodočih

parlamentarnih volitvah,

ki se zopet bližajo. Pri volitvah v Delavsko zbornico je **enotna** delavska lista v Sloveniji zbrala 30.000 glasov in rešila zbornico delavcem. Z enotno delavsko listo bomo tudi za parlamentarne volitve mobilizirali ne samo 30.000 volilcev, ampak 30.000 proletarskih bojevnikov proti politični in socialni reakciji ter za delavske interese. Pazite, da Vas dohodki ne prehite!

Delavsko zbornico so rešile delavcem **enotne razredne strokovne organizacije. Toda čisti**

politični boj ni stvar strokovnih organizacij,

kakor tudi njihove naloge niso politične. Ako bi strokovne organizacije pričele bojevati boj, bi jih to speljalo na napačno pot in **izpremenilo v novo politično stranko, kar bi nujno vodilo v nov — razkol.** Enotne strokovne organizacije morajo ostati neodvisne od obstoječih političnih grup, **kakor tudi od bodoče enotne delavske stranke.** Za rešitev političnih, agrarnih, nacionalnih in verskih vprašanj se mora brigati

proletarska politična stranka,

ki jo moramo ustvariti iz raznih, danes razkosanih političnih grup.

Ne oklevajte in ne čakajte več! Ne sledite osebam! Delavci moramo sami prevzeti svojo usodo v svoje roke!«

Socialistična stranka je naš resen poziv enostavno zamolčala, »Naprej« ga je namenoma napačno tolmačil, »Enotnost« pa tudi ni pokazala volje za političnim zedinjenjem. **Zato smo primorani potom »Dela« pripravljati politično zedinjenje in utrjevati strokovno enotnost na podlagi strankarske nevtralnosti.** Kljub odporu nekaterih bo do tega zedinjenja prišlo. Zedinjeni bomo imeli en list. Zato širite »Delo«!

Kulturno delovanje naših organizacij v Ljubljani v zimski sezoni.

Strokovna komisija in »Svoboda« sta pripravili za letošnjo jesen in zimo kulturno delo, tako pestro in sistematično, kot ga doslej pri nas nismo bili vajeni.

Zato, da se v širokih delavskih plasteh vzbudi zanimanje za izobrazbo, bo priredila »Svoboda« okrog 20 posameznih predavanj, ki bodo obravnavala najvažnejša vprašanja za naše delavstvo. Ker si je kulturno-prosvetni odsek Delavske zbornice nabavil skioptične aparate in slike, ki jih bo posojal poedinim društvom v Ljubljani, Mariboru in pokrajini, bo priredila »Svoboda« več skioptičnih predavanj, ki bodo gotovo pritegnila najširši krog obiskovalcev.

Za izobrazbo delavskih zaupnikov bo priredila Strokovna komisija

strokovno šolo.

»Svoboda« bo pa priredila v sporazumu z ostalimi organizacijami

politično šolo,

ki bo trajala celo zimo. Spored šole je na vpogled vsem zainteresiranim sodrugom in sodružicam v tajništvu »Svobode« in Strokovne komisije. Tu naj se zglase vsi, ki žele obiskovati šolo!

Kulturno-prosvetni odsek Delav. zbornice je organiziral

dramatično šolo,

za katero sta se doslej prijavila 102 člana. Vrši se pod vodstvom g. Šesta, režiserja Narodnega gledališča.

Meseca oktobra bo kulturno-prosvetni odsek otvoril

tečaj za knjigovodstvo in korespondenco,

v katerem se bodo naučili delavci voditi svoje knjige, svoje gospodarstvo in druge praktične stvari, ki jih mora znati vsak delavski odbornik.

Razen tega je odsek otvoril v svojih novih prostorih v Gradišču št. 2. (v bivši poslovalnici okrožnega urada)

čitalnico,

ki je odprta od pol 6. do 9. ure zvečer in dostopna za vsakega člana delavske strokovne in kulturne organizacije. V čitalnici je na razpolago okrog 70 časopisov, revij in raznih ilustracij. Do oktobra meseca bo v istih prostorih odprta tudi

delavska knjižnica,

ki šteje okrog 5000 slovenskih in nemških leposlovnih in znanstvenih del. Vstopnina za knjižnjico stane 2 Din, izposojnina na 14 dni 25 p do 1 Din.

Delavci in delavke, delavska mladina, pustite alkohol, ki vas zastruplja, ter rajši obiskujte čitalnico, knjižnico in razne tečaje, ki so vam brezplačno dostopni. Delavci morajo sami voditi delavski pokret, to je danes zahteva vsega delavstva. Pokret pa morejo voditi le sposobni, zavedni proletarci. To sposobnost si boste pridobili le potom izobrazbe.

Brez izobrazbe ni moči,
Brez moči ni pravice!

Delavska družina brez „DELA“ ne more živeti!

Tiskar: Ljudska tiskarna d. d. v Mariboru: predstavnik: Albin Hrovatin, ravnatelj v Mariboru. — Odgovorni urednik: Rafael Leskovec, delavec, Ljubljana, Poljanska c. 49.
Izdajatelj: Neodvisna delavsko-kmečka skupina »Zedinjenje«, predstavnik: Franc Vrhovc, zidar, Ljubljana, Za Bežigradom.